

روش‌شناسی
ورویکردها

سید علی اصغر علوی
با همکاری محمد عبدالحسین زاده

با مقدمه استاد دکتر علی رضایی

۱۸	مقدمه استاد
۲۱	مقدمه ویرایش دوم
۲۲	مقدمه ویرایش اول
۲۴	۱. ضرورت الگوپذیری و سیره پژوهی
۲۵	۱,۱. تعریف مفهوم سیره
۲۶	۱,۲. ضرورت بحث سیره پژوهی
۲۶	۱,۳. روش کشف سیره یا منطق عملی
۲۷	۲. سیره امام حسین علیه السلام
۲۷	۲,۱. اهمیت بررسی سیره امام حسین
۲۸	۲,۲. ضرورت و چرایی بررسی سیره امام حسین علیه السلام
۲۹	۲,۲,۱. الگوگری بشر از عاشورا
۳۴	۲,۲,۲. امام حسین، الگوی زندگی
۳۶	۲,۲,۳. محوریت ابا عبدالله
۳۶	۲,۲,۴. شروع و پایان همه چیز
۳۷	۲,۲,۵. تأکید غیرمسلمانان
۳۸	۲,۲,۶. گفتمان عاشورایی ظهور
۳۸	۲,۲,۷. ضمانت اجرایی (محبت فطری)
۳۹	۲,۲,۸. تأکید اهل بیت (امام حسین اسوه گذشتگان)
۳۹	۲,۲,۹. نمونه های موفق ملهم از عاشورا
۴۰	۲,۲,۹,۱. انقلاب اسلامی
۴۰	۲,۲,۹,۲. دفاع مقدس
۴۱	۲,۲,۹,۳. فتنه
۴۲	۲,۲,۹,۴. حرکت های مجاهدان و آزادی خواهان
۴۲	۲,۳. بیانات رهبر معظم انقلاب در مورد امام حسین علیه السلام و حادثه عاشورا
۴۵	۳. جمع بندی بحث سیره پژوهی در حوزه عاشورا

۴۵	۳. رابطه سیره پژوهی در حوزه عاشورا و مطالعات قرآنی
۴۵	۳.۲. تزاحم یا عدم تزاحم بررسی سیره امام حسین با سیره دیگرانم
۴۶	۴. روش شناسی مطالعات عاشورایی
۴۶	۴.۱. پیش نیاز اول: مطالعه و فیش برداری
۴۷	۴.۲. پیش نیاز دوم: توسل
۴۷	۴.۲.۱. داستان علم قارونی و داستان توسل (علم من عندي یا من عند الله؟)
۴۹	۴.۳. گام اول: نگاه مسئله محور
۹۴	مدل درد و درمان:
۵۰	۴.۴. گام دوم: بازگشت مجدد به متون تاریخی
۵۰	۴.۵. گام سوم: تکرار و انس با متون
۵۰	۴.۶. گام چهارم: بررسی تحلیل بزرگان در مسائل مختلف
۵۰	۴.۷. گام پنجم: مطالعه متون علم نوین با نگاه مهندسی معکوس
۵۱	۴.۸. دریچه‌ای تازه به بحث‌های روشنی، ملهم از آموزه‌های روشنی تدبیر در قرآن
۵۲	۵. ظرفیت‌های پژوهشی حوزه مدیریت عاشورایی
۵۳	۵.۱. پیشینه عاشورا پژوهی
۵۴	۵.۲. سرفصل‌های کلی تحلیل قیام عاشورا
۵۵	۵.۳. برنامه‌ریزی برای عاشورا پژوهی
۵۵	۵.۴. منابع لازم برای سیره امام حسین
۵۶	الف آثاری که به دست ما نرسیده‌اند یا ندیده‌ایم:
۶۰	ب آثار موجود و منتشر شده
۶۳	ج. آثاری که در ضمن تاریخ‌نگاری‌های عمومی آمده است:
۶۶	۵.۵. سرفصل‌های تفصیلی برای مطالعات عاشورایی
۶۶	۵.۵.۱. دیدارهای امام
۶۶	۵.۵.۲. نامه‌های امام
۶۷	بخش اول: نامه‌های امام حسین علیه السلام در زمان امامت امام حسن علیه السلام
	بخش دوم: نامه‌های امام حسین علیه السلام پس از شهادت امام حسن علیه السلام و در زمان

معاویه

۶۸	
۷۰	بخش سوم: نامه‌های امام حسین علیه السلام در آغاز حرکت در مدینه
۷۰	بخش چهارم: نامه‌های امام حسین علیه السلام از مکه مکرمه
۷۲	بخش پنجم: نامه‌های امام حسین علیه السلام در بین راه مکه تا کربلا
۷۳	بخش ششم: نامه‌های امام حسین علیه السلام از کربلا
۷۴	بخش هفتم: نامه‌هایی که زمان کتابت آن ها نامشخص است
۷۴	۵. خطبه‌های امام ۵,۵,۳
۷۵	۵. دعاها و مناجات امام حسین علیه السلام ۵,۵,۴
۷۵	۵. زیارت‌های امام حسین علیه السلام ۵,۵,۵
۷۶	۵. اصحاب امام حسین علیه السلام ۵,۵,۶
۷۷	۶. نظریات و رویکردهای مدیریت عاشورایی
۷۸	۶. رویکرد تطبیقی ۶,۱
۷۹	۶. مصدق‌هایی برای رویکرد تطبیقی ۶,۱,۱
۷۹	۶. تعريف مدیریت ۶,۱,۱,۱
۸۰	۶. مدیریت بر مبنای هدف ۶,۱,۱,۲
۸۴	۶. نگرش سیستمی به حادثه عاشورا ۶,۱,۱,۳
۸۶	۶. سلسله‌مراتب نیازهای مازلو ۶,۱,۱,۴
۹۰	۶. نقد و بررسی رویکرد تطبیقی ۶,۱,۲
۹۱	۶. رویکرد اخلاقی (صفات ویژگی‌های مدیران) ۶,۲
۹۳	۶. عفو و گذشت از خطای زیرستان ۶,۲,۱
۹۳	۶. خوف و ترس از خدا ۶,۲,۲
۹۳	۶. صبر بر بلا و سختی‌ها ۶,۲,۳
۹۴	۶. توکل به خدا ۶,۲,۴
۹۴	۶. خالص‌سازی (برخورد با عناصر مردد و چهره‌های آسیب‌پذیر) ۶,۲,۵
۹۵	۶. رویکرد وظیفه‌گرایی ۶,۳
۹۶	۶. برنامه‌ریزی ۶,۳,۱

۹۷	الف) دقت در هدف‌گذاری
۹۸	ب) پیش‌بینی و زمان‌بندی
۹۸	۶. سازمان‌دهی
۱۰۰	۶. سازمان‌دهی سپاه
۱۰۱	۶. هماهنگی
۱۰۱	۶. تصمیم‌گیری
۱۰۸	۶. کنترل
۱۰۹	۶. انگیزش
۱۰۹	۶. رویکرد موضوع محوری
۱۱۰	۶. رهبری
۱۱۱	۶. جلوه‌های کارکردی مدیریت در روز عاشورا
۱۱۲	۶. جلوه‌های رهبری در روز عاشورا
۱۱۳	۶. چگونگی روابط انسانی در نهضت عاشورا
۱۱۶	۶. مدیریت عملکرد و اثربخشی
۱۱۸	۶. واگذاری و تقسیم مسئولیت
۱۲۰	۶. آموزش نیروی انسانی
۱۲۲	۶. ارزیابی
۱۲۴	۶. تشویق و تنبیه
۱۲۵	۶. رویکرد اصول گرایی
۱۲۷	۶. اصل عزت حسینی
۱۲۷	۶. مفهوم شناسی عزت
۱۲۸	۶. شخصیت عزت‌مند امام حسین علیه السلام در مدیریت
۱۳۴	۶. عزتمندی امام حسین علیه السلام در عرصه مدیریت بر جامعه
۱۳۸	۶. عزتمندی امام حسین علیه السلام در مدیریت بر افراد
۱۴۰	۶. اصل روشنگری و بصیرت‌دهی
۱۴۱	۶. اصل حق‌گرایی

۱۴۲	۶,۵,۴ . اصل تکلیف محوری
۱۴۲	۶,۵,۵ . اصل رضا و تسليم
۱۴۳	۶,۵,۶ . اصل صبر و مقاومت
۱۴۳	۶,۵,۷ . اصل ظلم سنتیزی و محرومیت زدایی
۱۴۴	۶,۵,۸ . اصل دشمن شناسی و معرفی چهره واقعی دشمنان
۱۴۵	۶,۵,۹ . اصل آگاهی بخشی به افراد
۱۴۵	۶,۵,۱۰ . اصل شایسته سالاری
۱۴۷	۶,۶ . رویکرد مطالعات موردی
۱۴۸	۶,۶,۱ . عوامل تغییر شخصیت شمر
۱۴۸	۶,۶,۱,۱ . مهم ترین مسئله شمرشکم محوری بود (پرخوری)
۱۴۹	۶,۶,۱,۲ . حسادت (چشم پیش رفت کسی را نداشت)
۱۵۰	۶,۶,۱,۳ . مسخره کردن دیگران
۱۵۰	۶,۶,۱,۴ . بی ادب بودن (بادبین، حرمنی سازد و بی ادبی، شمر)
۱۵۲	۶,۶,۲ . حضرت عباس
۱۵۲	۶,۶,۲,۱ . شخصیت حضرت عباس در کربلا تنها یک «شخص» نیست، بلکه یک «نقش» است.
۱۵۲	۶,۶,۲,۲ . چه شد که: شمر با حالت خشم به لشکرش برگشت؟ (الگویی برای تحرکات دیپلماتیک)
۱۵۴	۶,۶,۳ . حربن یزید ریاحی
۱۵۴	۶,۶,۳,۱ . خلاصه انتخاب حرو راز انتخاب
۱۵۷	۶,۶,۴ . لعن های زیارت عاشورا (تقریری مدیریتی ازلعن های زیارت عاشورا)
۱۵۸	۶,۷ . رویکرد مسئله محوری
۱۶۰	۶,۷,۱ . تشکیلات عاشورایی
۱۶۱	۶,۷,۱,۱ . نقش های تشکیلاتی در عاشورا
۱۶۱	۶,۷,۱,۲ . سه نمونه (موردنکاوی) عجیب در کربلا (الهام بخش در بحث نقش ها و نیز جایگاه تشکیلاتی حضور فرد)
۱۶۲	

۱۶۷	۶،۷،۱،۳ گناه تشکیلاتی، ثواب تشکیلاتی
۱۶۸	۶،۷،۱،۴ بزرگترین گناه؛ گناه تشکیلاتی
۱۶۸	۶،۷،۱،۵ ثواب تشکیلاتی
۱۶۹	۶،۷،۱،۶ تشکیلات سوز؛ راز تصفیه دقیق در معادله نیروی انسانی امام حسین علیه السلام
۱۷۰	
۱۷۳	۶،۷،۱،۷ وفادر تشکیلات (وفای تشکیلاتی)
۱۷۶	۶،۷،۲ تربیت عاشورایی
۱۷۶	۶،۷،۲،۱ اثر تربیتی زیارت (مدرسه زیارت)
۱۷۶	۶،۷،۲،۲ ورود در برترین محیط تربیت
۱۷۷	۶،۷،۲،۳ تربیت زیرنگاه امام؛ دریافتی از نصیحت عابس به شوذب در کربلا
۱۷۸	۶،۷،۲،۴ حضرت قاسم، الگوی تربیت عاشورایی
۱۷۹	۶،۷،۲،۳ سبک زندگی عاشورایی
۱۸۰	۶،۷،۲،۱ گام‌هایی برای رسیدن به سبک زندگی عاشورایی با الهام از زندگی اصحاب
۱۸۰	۶،۷،۳،۲ سبک زندگی ابالفضلی
۱۸۱	۶،۷،۴ الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با رهیافت عاشورایی
۱۸۱	۶،۷،۴،۱ الگوی پیشرفت عاشورایی با مطالعه اصحاب
۱۸۲	۶،۷،۴،۲ مؤلفه‌های پیشرفت
۱۸۳	۶،۷،۴،۳ به سمت الگوی پیشرفت عاشورایی
۱۸۴	۶،۷،۴،۴ بررسی شاخص «عزم» در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با رهیافت عاشورایی؛ مطالعه موردی حضرت مسلم بن عوسمجه اسدی
۱۸۵	۶،۷،۴،۵ بررسی شاخص «مسئولیت‌پذیری» در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با رهیافت عاشورایی؛ مطالعه موردی جوان عاشورایی
۱۸۶	۶،۷،۵ اقتصاد مقاومتی
۱۸۷	۶،۷،۵،۱ تربیت ملت مقاوم پیش‌نیاز اقتصاد مقاومتی
۱۸۸	۶،۷،۶ مدیریت جهادی

۱۸۹	۶,۷,۶,۱	عزم ملی و مدیریت جهادی به سبک اصحاب الحسین علیهم السلام
۱۹۰	۶,۷,۶,۲	. مدیریت عاشورایی تبلور عینی مدیریت جهادی است
۱۹۴	۶,۷,۶,۳	. تنظیم آستانه حساسیت و اقدام با الگوی عاشورا
۱۹۷	۶,۷,۶,۴	. کربلاستنجهای برای سنجش «عزم جهادی»
	۶,۷,۶,۵	. «مدیریت خانواده» پیش نیاز مدیریت جهادی (با تمرکز بر مدیریت عاشورایی)
۲۰۱	۶,۷,۶,۶	
۲۰۳	۶,۷,۶,۶	. مدیریت خانواده پشتونه مدیریت جهادی
۲۱۰	۶,۷,۶,۷	. مهندسی پدافند غیرعامل در صحنه عاشورا
۲۱۱		پدافند غیرعامل
۲۱۲		آرایش نظامی
۲۱۲		اختفا به وسیله خیمه‌ها
۲۱۲		موانع ریسمان خیمه‌ها
۲۱۳		موانع خندق
۲۱۳		موانع اشتعالی
۲۱۳		استحکامات خیمه‌ها
۲۱۴		مسیر دفاعی در میانه خیمه‌ها
۲۱۴		اختفا در فرازو و نشیب زمین
۲۱۵		نتیجه تمهدات مهندسی
۲۱۶	۶,۸	. رویکرد مطالعه متون با پیش فرض های مدیریتی
۲۱۶	۶,۸,۱	. نگاه مدیریتی به زیارات
۲۱۶	۶,۸,۱,۱	. نگاهی به تقسیم بندی فهرست زیارت عاشورا
۲۱۹	۶,۸,۱,۲	. زیارت یعنی مدیریت منابع انسانی و تربیت برای تحول اجتماع
۲۲۱	۶,۸,۲	. بیعت نکردن امام حسین علیهم السلام
۲۲۲	۶,۹	. رویکرد اجتهادی
۲۲۲	۶,۹,۱	. تعریف اجتهاد
۲۲۲	۶,۹,۲	. توضیح مؤلفه‌های تعریف

۲۲۵	۶,۹,۳ مراحل روش اجتهداد دینی
۲۲۶	۶,۹,۴ مراحل استنباط حکم شرعی
۲۲۷	۶,۹,۵ گفتمان سازی به سبک عاشورا
۲۲۸	۶,۹,۵,۱ ابزار گفتمان
۲۲۹	۶,۹,۵,۲ راهبرد گفتمان سازی مؤثر
۲۲۹	۶,۹,۵,۳ فن ها و عناصر گفتمان ساز
۲۳۰	۶,۹,۵,۴ توضیح: داستان «حضرت یحیی» کلید گفتمان های امام حسین
۲۳۲	۶,۹,۶ دیدارهای امام (درس هایی از ننگاه های امام در دیدارها).
۲۳۳	۶,۹,۶,۱ ۶. دیدار با علی بن طحان (درنگی در دیدار علی بن طحان محاربی با امام حسین و دریافت های مدیریتی آن)
۲۴۰	۶,۹,۷ ۶. تحلیل اجتهدادی حضور خانواده امام در کربلا (مدیریت خانواده)
۲۴۲	مدل رهبر و پیروان
۲۴۲	دقت های لازم برای رسیدن به الگویی در مباحث عاشورایی
۲۴۴	نقشه اهرمی (نقشه عطف وجودی انسان)
۲۴۸	فصلی در ننگاه حسین
۲۵۰	فصلی در لبخند حسین ﷺ
۲۶۰	۵- جامعیت مدل او ترکیبی از برهان و استدلال + حماسه + عاطفه است و این همان عامل ماندگاری اوست.
۲۶۴	فصلی در عاطفه و احساس
۲۶۵	رهبری شیطان به واسطه عواطف
۲۶۹	کلمه «شعار»
۲۷۲	شعاراتی ابا عبد الله ﷺ
۲۷۴	مقدمه زمینه های رفتار سازمانی:
۲۷۵	جهان بینی
۲۷۸	انسان شناسی
۲۷۹	رفتار سازمانی

۲۹۰	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری:
۲۹۰	- جمع اضداد:
۲۹۲	- آشنایی‌زدایی در برخوردها و حرکات:
۲۹۲	- در همه این موارد، امام اصول را زیر پا نمی‌گذارد:
۲۹۴	- مدل‌های حسینی در اکثر موارد،
۲۹۴	مدل دادگاه درونی (رهیافتی عاشورایی از مدیریت بر خود)
۲۹۵	از گفتگوی بیرونی تا گفتگوی درونی
۳۰۴	تاکتیک‌های خلق فضای مدیریت بر خود
۳۰۸	- استفاده به جا از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های بافت ذهنی افراد و نیز شناخت تاثیرگاه‌های آن:
۳۰۸	- تصویرسازی‌های دقیق و ژرف
۳۰۸	دریابان امیرالمؤمنین
۳۰۸	دریابان حسینی
۳۱۳	نتیجه‌گیری و پیشنهادها
۳۱۳	جایگاه رهبری در منظومه بحث گفتگو
۳۱۴	زمینه‌های رهبری
۳۱۴	بسترخیرخواهی
۳۱۵	بسترسخت‌کوشی
۳۱۶	بسترپی‌گیری
۳۱۶	بسترآمیدواری
۳۱۷	بستریادآوری
۳۱۷	بستررصد لحظه‌های ناب
۳۱۸	پیروان
۳۱۸	تعريف پیروی در گفتگو
۳۱۸	جایگاه پیروی در منظومه بحث گفتگو
۳۱۹	زمینه‌های پیروسان (فرصت‌ساز)

مقدمه استاد

بسم الله الرحمن الرحيم
هست کلید در گنج حکیم

رهبری خوب مانند هنر انسان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. اذهان انسان‌ها را به تحرک و اداشته، عواطف و احساسات شان را نیز بر می‌انگیزاند و آنان را زنده می‌کنند. بنابراین اطمینان داریم که رهبری به ما کمک خواهد کرد تا غیرممکن‌ها را ممکن ساخته و به نتایج مورد انتظار دست یابیم. اما رهبری به طرق شخصی‌تر نیز ما را تحت تأثیر قرار می‌دهد. رهبری خوب انسان‌ها را تهییج کرده و فعال می‌سازد. رهبری خوب الهام‌بخش بوده و به انسان‌ها جرئت و رشدات می‌بخشد. رهبری خوب موجب می‌شود تا انسان‌ها احساس بهتری نسبت به خودشان پیدا کنند. این بعد عاطفی رهبری است که انرژی حرکت و تغییر گروه‌های کوچک، سازمان‌های بزرگ و حتی کل جامعه را می‌دهد؛ رهبری در زمینه تغییر، حرکت افراد در جهت جدید، درک چشم‌انداز جدید یا صرف انجام کارها به طور متفاوت و بهتری است. تغییر به نوبه خود با ارزش‌های انسانی که در عمق جان انسان‌ها ریشه داشته، سروکار دارد.

این ارزش‌ها، افکار و تعهدات درباره خودمان، دیگران و کارمان بوده که انسان‌ها را به قرار دادن بر پایه ایمان و اعتقاد متتمسک می‌سازد و در مقیاس بزرگ به دلیل این ارزش‌های است که انجام تغییر عمده تقریباً همراه با آشناختگی عاطفی همراه است.

به بیان ساده، انسان‌ها به ارزش‌های شان دل بسته‌اند. هنگامی که انسان‌ها انتخاب می‌کنند تا از دیگری با انرژی و عزم راسخ پیروی کنند، هنگامی که به

مشارکت در تلاش جمیعی برای تغییر یک گروه، یا سازمان، یا محله یا جامعه متعدد می‌شوند، مینا را یک پیوند عاطفی ایمان به چیز بهتر، باوری که درباره تغییر خوب فکر شده و همچنین با مطلوب‌ها و ارزش‌هایی‌شان سازگاری داشته قرار می‌دهند، ولی فقط رهبری که عواطف انسان‌ها را برانگیزاند و با ارزش‌هایی‌شان سازگاری داشته باشد، می‌تواند تمام انرژی آنان را به کار گیرد. رهبر واقعی موضوعاتی را مخاطب قرار می‌دهد که بیانگر احساسات از عمق جان، عواطف و البته ارزش‌های اساسی انسان‌ها است. تفاوت میان مدیریت و رهبری درست مشابه تفاوت میان علم و هنر است. برخی براین باورند که بعد هنری رهبری دقیقاً آن چیزی است که آن را از مدیریت تمایز می‌سازد. آنچه رهبران انجام می‌دهند و موجب پیروی دیگران می‌شود، پیوندی است که با مردم برقرار کرده به‌گونه‌ای که الهام‌بخش و انرژی‌زا بوده و آنان را به عمل و امی دارد. رهبر باید هم ذهن و هم قلب آنان را تحت تأثیر قرار دهد. رهبر باید ارزش‌های اساسی انسانی را توانم با آینده‌نگری مخاطب قرار دهد. رهبری واقعی و پایدار، تجربه‌ای عاطفی، فکری، جسمی و حتی زیبایی‌شناسانه است که ذهن، قلب و خمیرمایه بنیادی انسان‌ها را در برمی‌گیرد و بر توسعه و بهبود استعداد انسانی با توجه به ظرفیت و فرصت تبدیل شدن به آنچه می‌تواند بشود، متمرکز است. البته انتخاب انسان رانیز طلب می‌کند.

پژوهش‌گر خوش‌ذوق جناب حجت‌الاسلام سید علی‌اصغر علوی در اثر ارزشمند خود تحت عنوان «آبروی علم» نسبت نهضت تولید علم با نهضت حسینی را مقایسه و تحلیل کرده است به‌بیان دیگر نهضت حضرت ابا عبدالله الحسین را به عنوان پارادایم متعالی در نظر گرفته و با استههای علمی و وظایف دانشمندان را که آن حضرت در جمع نخبگان ایراد فرمودند، تبیین کرده است. در کتاب «نخستین مقتل مدیریتی» از دریچه مسائل مدیریت، تاریخ عاشرورا را مرور می‌کند و راه فهم روضه‌ها را مدیر بودن می‌داند. در «دانشگاه هویزه» به مسائل از منظر مباحث رفتار سازمانی پرداخته است. در «توجیه

المسائل کربلا» کرانه ناگشوده‌ای را گشوده است؛ هنگامی که عمل انسان با باورها و ارزش‌های وی سازگاری نداشته باشد، آرامش ذهنی خود را از دست می‌دهد و برای آرامسازی خود دلیل تراشی می‌کند. نویسنده گران قدر هدف از تدوین کتاب «مبانی مدیریت عاشورایی» به صورت یک دایرة المعارف را نبود متن آموزشی مفید در حوزه مدیریت عاشورایی می‌داند؛ بنابراین تلاش کرده تا خلاً محتوایی این حوزه را تا حدی پر کند. در این اثر، رابطه سیره پژوهی در حوزه عاشورا و مطالعات قرآنی تبیین شده، دیدارها، نامه‌ها، خطبه‌های حضرت امام حسین علیه السلام تشریح گردیده و به نظریات و رویکردهای مدیریت عاشورایی پرداخته و سرانجام جایگاه رهبری در منظومه بحث گفتگو را تبیین کرده است.

امید است مدیران با آشنایی با این آثار، رابطه فلسفه خلقت، فلسفه عاشورا و فلسفه انقلاب اسلامی را به طور ملموس دریابند و چگونگی تلفیق منطق و عاطفه را فراگرفته و خستگی ناپذیری در دستیابی به هدف را تجربه کنند و تمدن‌سازی اسلامی را با اتكاء به حرکت عاشورا آغاز نمایند تا ایده‌آل ظهور اتفاق افتد.

علی رضاییان